

Laudáció

Jánosi Zoltán és a Magyar Napló

A Magyar Napló számomra tele van személyes vonatkozású, a jelenbe ívelő élménnyel. A kényszerű passzivitásból cselekvő szereplőként bontakozott ki a Bethlen Gábor Alapítvány és a Hírel folyóirat, majd az 1989-ben nyomukba szegődő Magyar Napló. Mindegyik vállalkozás új életjelként, a magához térő Magyarország hírnökeként sarjadt ki. Nagy várakozás fűződött a politikai kibontakozás mellett ezekhez a szellemi termékekhez. Az átmenetiség bonyodalmai szeizmográfként érintették, tükrözték a vajadás tüneteit. Ma már talán könnyen túlteheti magát a kritikusan viszonyító lélek ezeken a megnyilvánulásokon, nem fontolva meg, mit veszített volna a szellemi Magyarország, ha néhány évnyi hullámvész után megszűnt volna a Magyar Napló, amely perspektívikusan tekintve sikertörténetnek mondható. Az átmenetiségből leginkább a nemzeti kötődés, a magyarság iránti mély elkötelezettség bizonyult igazi felhajtóerőnek. Ezt azért is kell hangsúlyozni, mert ez a szellemiség jelentette a múltból kivezető utat. Ehhez párosult a munkatársak mellett a főszerkesztő kiválasztása, felkészültsége és felelősségvállalása. 1994-2016 között Oláh János személyében olyan szellemi atléta vette át a folyóirat szerkesztését, akinek nem volt elegendő a mégoly igényes kiadás, hanem úgy látta, irodalmi-közéleti intézményé kell fejleszteni a folyóirat szerkesztésének munkáját. Ez szerves kötődéssel történt; csakis így értelmezhető a 2002 óta színre lépő Az év versei, ill. Az év novellái névvel ismertté és népszerűvé vált sorozat. Ennek titka nem kizárólag az irodalmi termékek értékesítésében rejlett, hanem abban is, hogy aki kézbe veszi ezeket a köteteket, megnyugtatóan tájékozódhat az irodalmi életben belül észlelhető formákról és tartalmakról. A Magyar Napló intézményesített jelentőségét emelte az ezredforduló táján beindított kiadói tevékenység: Remetei Könyvek, 1999; 2012 óta pedig az Irodalmi Magazin.

Oláh János egész alkatával kapcsolatosan megállapítható, hogy szépirodalmi jelentősége mellett kiváló szervezőképességgel is rendelkezett; egyfajta menedzsernek is bizonyult. Sportedzői talentumait eredményesen alkalmazta és kamatoztatta főszerkesztői minőségében. Ehhez az is hozzátartozott, hogy kiválóan meg tudta szólítani a fiatalokat, akik lendületet adtak a Magyar Napló szellemiségének. Olyan nemes megszállottság volt benne, amely alól nem vonhatta ki magát senki személyi köréből. Családias légkörben folyt az eszmecserék, történt meg a feladatok felosztása. Ismerve az írói-költői természetet, csakis emberi nagyságának tudható be, hogy a vállalt ügy és felelősség érdekében képes volt háttérbe szorítani személyes ambícióit, kéziratának kiadását. Közösségi ember volt, eszerint gondolkodott és cselekedett. Így meghívásunkra is nem egyedül, hanem ötödmagával lépett fel Bécsben 2008-ban.

Már címében is emlékeztet az az est: **Irodalom a történelem szolgálatában**. Az ilyen és hasonló előadások lényegében a folyóirat szellemiségének népszerűsítését is szolgálták. Missziós küldetést teljesítenek, amelynek áramkörébe belevonják a határon túli írókat is, sőt, ezen túllépve más nyelvű és nemzetiségű alkotók műveit is tolmácsolják.

Fájdalmas és korai halálát követően, 2017-ben Jánosi Zoltán lépett Oláh János örökébe. Annak ellenére, hogy mindkettőjük más-más alkat, Jánosi Zoltán töretlenül biztosítja a folyamatosságot.

Az 1954. augusztus 23-án Miskolcon született Jánosi Zoltán tudósi pályája hivatását tekintve egészen sajátos ívelést mutat. Egyetemi tanulmányai befejezése óta az általános iskolai tanítótól az egyetemi tanárig, sőt, rektorságig végiglépdelt valamennyi lépcsőfokon. 1996 óta összesen 19 díjban-kitüntetésben részesült. Közülük az 1996-ban elnyert „Az Év Könyve díjat” és a 2014-ben kapott József Attila-díjat emelném ki. Előbbivel a *Nagy László mitológikus költői világa* c. könyvét jutalmazták. Ez annál inkább is nagy jelentőségű Jánosi Zoltán személyisége, munkásságának megítélése szempontjából, mivel 1984-ben *Életveszély* címmel novella kötettel kezdte, és csak egyévtizeddel később 1995-ben *A zuhanás káprázata* c. verses kötettel folytatta szépirodalmi tevékenységét. Ezzel mintha elapadt volna írói-költői vénája. Olyannyira, hogy ez a két kötet nem szerepel azon 19 önálló publikációja között, amelyek egyöntetűen elemző-értékelő tudósi mivoltát fémjelzik. Novellák, versek helyett irodalomelemző, irodalomkritikai tevékenységbe kezdett, miközben az egyetemi katedrán is magas színvonalon teljesít. Jánosi Zoltán megvalósította a József Attila-i álmot: egész népe tanítását vállalta – és pedig nem középiskolás fokon.

Példaként a rendszerváltás után negyedszázaddal írt műve, éppenséggel a falusi Magyarország tükrének bemutatása emelhető ki a költészet és a valóság kapcsolódásában: „Halottak faluja” Nemzeti krízis és demitologizáció a Hetek és Kilencek összevetése alapján. Nem is kapcsolódást, hanem materiális és spirituális egybeesést képez a kettő Jánosi Zoltán közvetítő elemzésében. A két kötet alkotóira vonatkoztatva kimondja változatlanul érvényes következtetését: „A rendszerváltás óta eltelt negyedszázad felemás történeti útját továbbra is kritikusan analizálva, tényfeltáró történetiséggel és a nemzeti lét iránti felelősséggel telített költői elveken fogalmazzák meg.” Ezt erkölcsi buzdításként, tanításként érthetjük és értelmezhetjük. Az intézményes munka további bővítéseként 2017-ben általa indított Rádusz könyvek című sorozat tovább gazdagítja a Magyar Napló folyóiratot, amely a Magyar Írószövetség lapjaként végül is történelmi szolgálat a nemzetért.

Jánosi Zoltán költészetté nemesített közvetítő feladatként tölti be tudósi, tanári és szerkesztői hivatását. Morális tartása és emberi-közösségi kapcsolatainak igényessége a Magyar Napló folyóirattal együtt egyaránt méltóvá teszi a Magyar Örökség-díj megtisztelő elismerésre.

Deák Ernő, 2021 adventje, Bécs